

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Левченка Дмитра Олександровича
«Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до
дослідницької діяльності»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Сучасний етап реформування системи освіти України характеризується посиленням вимог до професійної підготовки педагогічних кадрів, здатних до професійного саморозвитку, творчого пошуку, упровадження інновацій та використання дослідницьких підходів в освітньому процесі. У контексті реалізації Концепції Нової української школи, компетентнісного підходу та цифровізації освіти особливої актуальності набуває проблема формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності. Учитель фізичної культури сьогодні має бути не лише організатором освітнього процесу, а й активним суб'єктом дослідницької діяльності, здатним здійснювати педагогічний аналіз, проводити моніторинг фізичного стану здобувачів освіти, оцінювати ефективність фізкультурно-оздоровчих технологій та застосовувати сучасні підходи у професійній діяльності.

Саме тому дисертаційне дослідження Левченка Д. О. є актуальним, своєчасним і таким, що відповідає сучасним тенденціям розвитку педагогічної освіти.

Слід зазначити, що дисертація є складовою частиною науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти (нині – кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (державний реєстраційний номер 0116U003481).

Позитивне враження справляє чітко сформульований науковий апарат дослідження. Об'єкт, предмет, мета та завдання дисертації взаємопов'язані й логічно узгоджені між собою, що свідчить про методологічну цілісність дослідження та належний рівень наукової культури автора. Обрані методи дослідження є адекватними поставленій меті та дозволили забезпечити достовірність і обґрунтованість отриманих результатів.

Наукова новизна роботи не викликає заперечень і полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності, уточненні сутності ключових понять дослідження, визначенні

структурних компонентів, критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності до дослідницької діяльності, а також розробленні й упровадженні відповідної структурно-функціональної моделі професійної підготовки.

Логічною та цілісною є структура дисертації, яка складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Структура роботи відповідає вимогам, що ставляться до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У першому розділі – *«Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності»* здійснено ґрунтовний аналіз психолого-педагогічної, методичної та наукової літератури з проблеми дослідження, розкрито сутність дослідницької діяльності вчителя фізичної культури, уточнено зміст поняття «готовність майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності», визначено її структуру, компоненти, критерії, показники та рівні сформованості. Автором вдало поєднано сучасні підходи до професійної підготовки педагогів із особливостями підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах закладу вищої освіти.

Науковий інтерес викликає запропонована чотирикомпонентна структура готовності майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності, яка включає мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-практичний та рефлексивно-особистісний компоненти. Визначені автором критерії, показники та рівні сформованості готовності дозволили розробити відповідний діагностичний інструментарій та здійснити якісний аналіз результатів педагогічного експерименту.

У другому розділі – *«Особливості формування готовності майбутніх учителів фізичної культури у ЗВО до дослідницької діяльності»* представлено концепцію професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності, розроблено структурно-функціональну модель та обґрунтовано педагогічні умови її реалізації в освітньому процесі закладу вищої освіти, розкрито зміст, форми та методи організації дослідницької підготовки здобувачів освіти. Автором акцентовано увагу на використанні інноваційних педагогічних технологій, активних методів навчання, науково-дослідних завдань та самостійної роботи студентів.

Особливу увагу привертає практична спрямованість роботи, орієнтація на формування у майбутніх учителів фізичної культури навичок наукового пошуку, аналізу інформації, педагогічного проектування та професійної рефлексії.

Заслуговує на увагу представлений автором міждисциплінарний підхід до підготовки майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності, що передбачає інтеграцію психолого-педагогічних, медико-біологічних та цифрових компонентів професійної освіти, а також використання ІКТ-інструментів у процесі формування дослідницької компетентності здобувачів освіти.

У третьому розділі – *«Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності»* представлено організацію та методику проведення педагогічного експерименту, здійснено аналіз успішності студентів із фахових дисциплін до та після експерименту, а також розкрито особливості реалізації педагогічних умов у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність запропонованих педагогічних умов та авторської моделі, про що свідчить позитивна динаміка рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності в експериментальній групі, підтверджена методами математичної статистики.

Практичне значення роботи полягає у розробці спецкурсу, методичних рекомендацій, діагностичного інструментарію (тести, кейс-завдання, рефлексивні самозвіти, аналітичні рубрики, листи спостереження) та навчально-методичного забезпечення професійної підготовки здобувачів освіти (картки-алгоритми для поетапного виконання дослідницьких завдань, рефлексивні щоденники та інше).

Комплексний характер дослідження, логічність викладу матеріалу, аргументованість висновків та належний рівень апробації результатів засвідчують наукову зрілість автора та завершеність проведеного дослідження.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію на 2 міжнародних і 3 всеукраїнських науково-практичних конференціях та відображені у 10 наукових публікаціях автора.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка та Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

У дисертації дотримано принципів академічної доброчесності. Використані ідеї та наукові положення інших авторів мають відповідні посилання і належним чином застосовані для обґрунтування результатів дослідження. Представлені до захисту наукові результати Левченка Д.О. є самостійними авторськими напрацюваннями, а текст роботи є оригінальним.

Оцінюючи загалом позитивно напрацювання Дмитра Олександровича за темою дослідження, відзначаючи актуальність, наукову новизну та практичне значення дисертаційної роботи, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та побажання:

1. На нашу думку, більш детальне висвітлення питань академічної доброчесності, культури педагогічного дослідження та етичних аспектів організації дослідницької діяльності майбутніх учителів фізичної культури сприяло б підвищенню науково-практичної цінності дослідження.

2. У підрозділі 2.3 (Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності) варто було б більш чітко розмежувати теоретичне обґрунтування педагогічних умов та опис практичних механізмів їх реалізації, оскільки в окремих фрагментах роботи простежується часткове дублювання теоретичних положень і практико-орієнтованих описів.

3. У процесі аналізу результатів педагогічного експерименту доцільно було б висвітлити можливі труднощі та обмеження реалізації запропонованих педагогічних умов в освітньому процесі закладів вищої освіти.

4. Певний науковий інтерес становило б ширше висвітлення зарубіжного досвіду підготовки майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності, зокрема в країнах Європейського Союзу, де активно впроваджуються практико- та дослідницько-орієнтовані моделі професійної педагогічної освіти.

Проте висловлені зауваження та побажання мають рекомендаційний характер, можуть бути предметом наукової дискусії та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, яка є цілісним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному науково-методичному рівні.

Вважаю, що дисертаційна робота Левченка Дмитра Олександровича на тему «Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до дослідницької діяльності» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), а її автор – Левченко Дмитро Олександрович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри фізичної культури
та медико-біологічних дисциплін
Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка

Оксана ЯЗЛОВЕЦЬКА

